

Listopad 2017

Kierunek innowacje!

Polskie firmy na ścieżce rozwoju

Wstęp

Raport „Kierunek innowacje! Polskie firmy na ścieżce rozwoju”, opracowany przez PwC Polska stanowi dopełnienie tegorocznego globalnego badania „The 2017 Global Innovation 1000 study” PwC Strategy&, i skupia się na działalności badawczo-rozwojowej oraz aktywnościach w obszarze innowacji polskich przedsiębiorstw.

Wnioski opublikowane w Raporcie „The 2017 Global Innovation 1000 study” wskazują, że światowi liderzy innowacji coraz mocniej kierują się w stronę nacjonalizmu ekonomicznego, czyli sytuacji, w której państwo próbuje chronić swoją gospodarkę redukując wielkość importu oraz inwestycji zagranicznych, a firmy reorganizują biznes wokół siedziby głównej, w tym również przenoszą główne centra i laboratoria badawczo-rozwojowe z zagranicy.

W ramach badania polskich przedsiębiorców też poruszyliśmy kwestię nacjonalizmu ekonomicznego, chcąc sprawdzić jak w ten trend wpisuje się Polska.

Aktualnie **około 60% polskich firm uważa za mało prawdopodobne, aby Polska obrała kierunek nacjonalizmu ekonomicznego**, tylko 15% przedsiębiorców uważa, że to już się dzieje, a pozostali, czyli 25%, iż jest to bardzo prawdopodobne w niedalekiej przyszłości. Wyniki badania można tłumaczyć w ten sposób, iż skoro rynek przedsiębiorstw innowacyjnych działających w Polsce nie osiągnął jeszcze maksymalnego poziomu rozwoju pod względem rozbudowania struktur, wielości podejmowanych działań i tematów, czy w końcu wielkości zasobów zaangażowanych w innowacje, to zamykanie polskiej gospodarki w celu jej ochrony powinno być traktowane jako dalece odległa, potencjalna przyszłość.

Jednocześnie tylko 27% polskich firm stwierdziło, że istnieje prawdopodobieństwo rozpoczęcia przez nich działań związanych z nacjonalizmem ekonomicznym w ciągu najbliższych 5 lat, podczas gdy pozostali respondenci, a więc znacząca większość, postępują dokładnie odwrotnie i wciąż planują oprzeć swoją działalność na internacjonalizacji i rozszerzaniu aktywności poza Polską.

Obserwując aktualne trendy na świecie można zadać sobie pytanie, co to oznacza dla Polski? Czy w związku z trendem nacjonalizmu i przenoszeniem centrów B+R i innowacji Polska będzie w stanie utrzymać centra, które powstały dotychczas na jej terenie? Na pewno aktualne zjawiska są bardzo istotne dla nas pod względem konkurencyjności gospodarki. Powinniśmy obserwować ich rozwój w przyszłości.

W zaprezentowanych poniżej wynikach tegorocznego badania innowacyjności polskich przedsiębiorstw, poruszyliśmy kwestie wewnętrznego zorganizowania się firm, ale też ich podejścia do form otwartych innowacji. Zapytaliśmy przedsiębiorstwa działające w Polsce o ich plany i przedstawiamy ciekawe wnioski.

Polskie przedsiębiorstwa coraz dynamiczniej rozwijają swoją działalność w obszarze badań i rozwoju oraz innowacji

- Ponad 50% polskich przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu, przeznaczyło na działalność badawczo-rozwojową więcej niż 10% osiągniętych przychodów, tak więc z roku na rok rosną wydatki na działalność B+R w polskich firmach
- 70% badanych organizacji już teraz uważa się za innowatorów, dla których głównym czynnikiem wzrostu jest korzystanie z nowoczesnych rozwiązań technologicznych, świadczy to o poziomie innowacyjności polskich firm
- 57% ankietowanych podmiotów w 2018 r. zamierza skorzystać z ulgi na badania i rozwój, co oznacza, że dla polskich przedsiębiorstw pomoc publiczna jest jednym z najważniejszych elementów wsparcia innowacji
- Dla 65% badanych przeprowadzenie zmian wewnątrz organizacji stanowi największe wyzwanie w obszarze innowacji w perspektywie najbliższych 3 lat, czyli obserwujemy zmianę kulturową i organizacyjną polskich przedsiębiorstw w kierunku proinnowacyjnym
- Ponad 55% ankietowanych firm, w ramach wewnętrznych zmian, deklaruje posiadanie systemów motywacyjnych dedykowanych rozwojowi działalności innowacyjnej (aż 60% z nich stanowiły przedsiębiorstwa z sektora MŚP)

Spis treści

Wstęp	6
Spojrzenie do wewnątrz – innowacja pracownicza	9
Spojrzenie na zewnątrz – współpraca ze startupami	13
Przeszkody i wyzwania w obszarze tworzenia innowacji	19
Dotacje i ulgi podatkowe jako instrumenty wspierające działalność innowacyjną	25
Polskie przedsiębiorstwa coraz odważniej inwestują w działalność innowacyjną	29
Podsumowanie	34
Zespół autorski	37

Jolanta Kokosińska

Partner, PwC

Firmy stoją obecnie przed wieloma decyzjami w obszarze innowacji, które muszą odpowiednio zaadresować. Szczególnie w Polsce i całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej, gdzie przechodzimy najintensywniej zmiany ekosystemu, zagadnienia z obszaru innowacji otrzymują status priorytetowy.

Jak się zorganizować? Czy wydzielać CBR i rozwijać własną infrastrukturę badawczą czy lepiej pracować z jednostkami naukowymi? Czy lokować swoje B+R oraz innowacje w Polsce? Jak pracować ze startupami? Które obszary dedykować do rozwoju ze startupami? Czy akcelerator do współpracy ze startupami powinien być własny czy lepiej uczestniczyć w innych sprawdzonych programach akcelerycyjnych? Jak zorganizować pracowników wokół innowacji? Jak zaprojektować program, który ich zainteresuje, a firmie da wymierne korzyści? Jak finansować innowacje? Na koniec pytanie kluczowe – czy innowacje w ogóle się opłacają?

Kilka lat temu PwC w Polsce postawiło samo sobie te pytania i zaczęło szukać na nie odpowiedzi. W wyniku zapoczątkowanych wtedy prac zainwestowaliśmy w kilka młodych firm, posiadamy własny akcelerator PwC Startup Collider i współorganizujemy dwa akceleratory społeczne Małe Wielkie Zmiany i Transfer Hub. Posiadamy także rozbudowany system innowacji pracowniczej, działający jako akcelerator wewnętrzny. Jesteśmy mentorami i partnerami w wielu programach zewnętrznych. Integrując wiedzę wokół akceleracji korporacyjnej zorganizowaliśmy pierwsze w regionie wydarzenie w tym temacie – CEE Acceleration Summit. Poprzez te działania uzyskaliśmy dostęp do najnowszych technologii oraz wiedzy eksperckiej, którą dzielimy się z naszymi klientami. Zmieniliśmy kulturę, która wspiera innowacje, a nasze polskie projekty wygrywają obecnie konkursy międzynarodowe. Razem ze startupami rozwinęliśmy naszą ofertę doradczą.

Można by rzec, że osiągnęliśmy wiele zarówno z perspektywy wewnętrznego zorganizowania, jak i działania w ramach *open innovation*. Wciąż jednak widzimy nowe możliwości, ciągle stawiamy sobie wyzwania i chcemy korzystać z tego, co daje nam obecnie ekosystem innowacyjności w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej.

Obecnie na rynku istnieje wiele pozytywnych przykładów współpracy korporacji i startupów. Mamy nadzieję wykorzystać ten czas i z sukcesem przejść do fazy implementacji. Współpraca korporacji ze startupem, czyli dużego z małym, nie jest jednak łatwa. Spotykają się przedstawiciele dwóch różnych światów. Nie chodzi tu tylko o skalę działalności, ale również o złożoność procedur i zasad występujących w korporacji, samą kulturę innowacji, wiedzę i kompetencje po obu stronach, ponieważ po obu są one bardzo zróżnicowane.

Czy odmienny sposób funkcjonowania daje w ogóle szansę na partnerską współpracę? Wydaje się, że jeśli obie strony będą się darzyć wzajemnym zaufaniem jest to możliwe. Oznacza to, że korporacja powinna zapewnić odpowiednie procedury i zgody na cały proces, jeszcze przed rozpoczęciem współpracy. Natomiast startup musi być przygotowany na dłuższy czas reakcji, w tym powinien mieć zapewnione finansowanie. Kluczem do sukcesu w obu przypadkach jest dobre przygotowanie i zaplanowanie całokształtu współpracy.

Z naszego badania wynika, że przedsiębiorstwa w Polsce są coraz bardziej świadome wagi, jaką należy przykładąć do innowacji i to różnych form realizowania wyzwań innowacyjnych. Obserwujemy także znaczący rozwój świadomości swoich własnych braków i tego, co trzeba będzie zmienić i rozwinąć. Takiego poziomu świadomości i tak planowego podejścia do innowacji, nie obserwowaliśmy w Polsce dotychczas. To nastraja bardzo optymistycznie.

Beata Cichocka-Tylman

Dyrektor, Innowacje i B+R, PwC

Nowe technologie powstają obecnie w tempie wykładniczym. W ciągu każdych 2 minut robimy więcej zdjęć niż ludzkość w ciągu całego XIX wieku, kiedy powstała fotografia. Gdy w 1997 roku super-komputer IBM Deep Blue wygrał z arcymistrzem szachowym Garrym Kasparovem, było to wielkie osiągnięcie. Musiało jednak minąć niemal 20 lat, aby w 2016 roku sztuczna inteligencja zdobyła swojego graala ludzkiego intelektu, czyli wygrała w grę GO. Wtedy właśnie program Google AlphaGo pobił mistrza świata Lee Sedol. Program wygrał z mistrzem trzy razy z rzędu.

W tak intensywnie zmieniającym się świecie równie szybko zmieniać się muszą przedsiębiorstwa, o ile chcą podążać za innowacjami. To, w czym korporacje są świetne, czyli dodawanie przysłowiowego nowego smaku czy koloru do swoich produktów, już nie wystarczy. W ich otoczeniu, z coraz większym rozmachem, rozwijają się ekosystemy startupów. Startup jest od korporacji szybszy, bardziej elastyczny, ma większą otwartość na ryzyko, ale przede wszystkim jest zazwyczaj bliżej trendów technologicznych i jest bardziej wyspecjalizowany. Mając taką armię wokół siebie, nie dziwi, że korporacje zaczęły szukać możliwości skorzystania z tych zasobów. Tak zaczął się silnie rosnący trend współpracy korporacji ze startupami.

Rzeczywistość, która zmienia się niemal każdego dnia, zmienia przedsiębiorstwa również wewnątrz. Pracownicy szukają takiego pracodawcy, który pozwoli im rozwinąć skrzydła, realizować swoje nowe pomysły oraz pracować elastycznie. Z tego powodu od kilku lat obserwujemy intensywny rozwój systemów innowacji pracowniczej. Przedsiębiorstwa doceniają korzyści z ustrukturalizowanego podejścia do innowacji, wpisują ten obszar na stałe w swoje strategie i rozwijają systemy, gdzie innowacyjność pracownicza ma szansę rozkwitnąć. Najbardziej rozwinięte modele organizowane są na wzór akceleratorów, gdzie pracownicy tworząc zespoły projektowe, działają podobnie do startupów.

Czas dla innowacji, szczególnie w Polsce i całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej jest sprzyjający i bardzo intensywny. Uruchomienie w ciągu ostatnich 2 lat instrumentów wspierających innowacje, takich jak ulga podatkowa na B+R, fundusze inwestujące w przedsięwzięcia na wczesnych fazach rozwoju czy programy sektorowe na badania i rozwój, spowodowały, że ekosystem innowacyjności w Polsce rozkwitł. Jesteśmy w idealnej sytuacji, gdyż tworzymy wiele rzeczy od początku, a jednak możemy bazować na tym, co osiągnęły kraje bardziej rozwinięte i przeskoczyć te kilka dobrych lat, co moim zdaniem, doskonale wykorzystujemy.

Cieszy nas, kiedy koledzy z Europy Zachodniej pytają o nasze doświadczenia i wiedzę, a jeszcze większą radość wzbudza rosnąca fala zgłoszeń Polaków pracujących za granicą, którzy chcieliby wrócić i pracować w innowacjach w Polsce, bo właśnie tu teraz bije serce największych zmian i rozwoju.

Spojrzenie do wewnątrz – innowacja pracownicza

W dzisiejszych czasach jedną z podstaw innowacyjności przedsiębiorstw jest odpowiednio stymulowany i zaplanowany rozwój innowacji pracowniczej.

Opracowanie systemów motywujących do rozwoju działalności innowacyjnej wraz ze wspieraniem rozwoju kompetencji pracowników jest źródłem wewnętrznych pomysłów na działalność w obszarze badawczo-rozwojowym oraz innowacyjnym.

Spojrzenie do wewnątrz – innowacja pracownicza

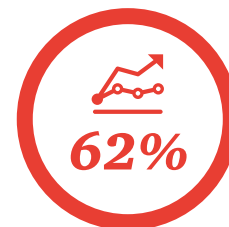
W dzisiejszych czasach jedną z podstaw innowacyjności przedsiębiorstw jest odpowiednio stymulowany i zaplanowany rozwój innowacji pracowniczej. Opracowanie systemów motywujących do rozwoju działalności innowacyjnej wraz ze wspieraniem rozwoju kompetencji pracowników jest źródłem wewnętrznych pomysłów na działalność w obszarze badawczo-rozwojowym oraz innowacyjnym. Beneficjentami wdrożenia innowacji pracowniczej w firmie są zarówno pracownicy, nagradzani przez pracodawcę za nowatorskie pomysły usprawniające działalność przedsiębiorstwa, jak i same przedsiębiorstwa, dzięki nieustannemu przyływowi nowych idei. Do najpopularniejszych metod należą zdecydowanie nagrody pieniężne, jednak coraz częściej firmy decydują się na wprowadzanie specjalnych inicjatyw propagujących rozwój innowacji pracowniczej, niekoniecznie związanych z aspektem finansowym. Przykładem są inicjatywy firm, w ramach których pomysłodawcy stają się właścicielami biznesowymi swoich pomysłów (tzw. wewnętrzne akceleratorzy, gdzie pomysły pracowników rozwijane są na wzór startupów) i mogą następnie rozwijać swój pomysł, np. jako liderzy projektowi.

*Beneficjentami wdrożenia
innowacji pracowniczej
są zarówno firmy, jak
również pracownicy*

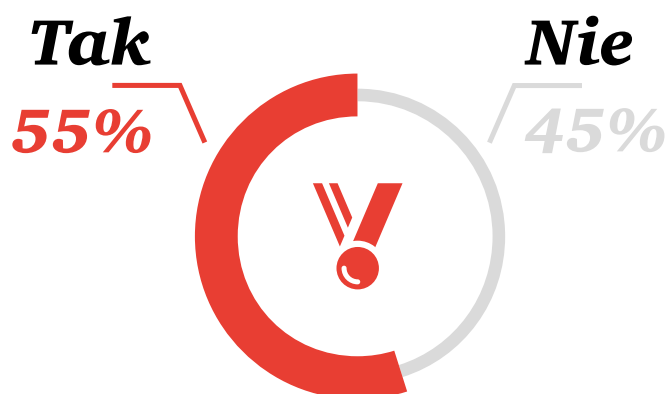
W przeprowadzonym przez PwC badaniu aż **55% ankietowanych zadeklarowało posiadanie systemów motywacyjnych dedykowanych rozwojowi działalności innowacyjnej**, co jednoznacznie pokazuje, że polscy przedsiębiorcy coraz mocniej angażują się w stworzenie optymalnych warunków dla swoich pracowników pozwalających na kreowanie wewnętrznych innowacji. Jest to tym bardziej dobry wynik, z uwagi na fakt, że intensywny rozwój systemów innowacji pracowniczej obserwujemy na świecie od niespełna dekady, a w Polsce od zaledwie kilku lat. Innowacja pracownicza to nie tylko potencjalny wzrost przychodów dla przedsiębiorstw, ale również poprawa wizerunku na rynku poprzez postrzeganie firm jako innowatorów oferujących możliwość realizacji przez pracowników swoich pomysłów wewnątrz firmy.

Dość zaskakujący jest fakt, że spośród ankietowanych, którzy udzielili pozytywnej odpowiedzi w kontekście posiadania systemu motywacyjnego dedykowanego rozwojowi działalności innowacyjnej wewnątrz organizacji, aż 62% stanowiły przedsiębiorstwa z sektora MŚP. W teorii duże przedsiębiorstwa, posiadające większe zasoby ludzkie i finansowe, mogą czerpać większe korzyści z posiadania takiego systemu motywującego, z uwagi na potencjalne generowanie większej liczby pomysłów przez pracowników. Aktualny brak posiadania takich systemów oznacza, że **w przyszłości dużą szansą na rozwój oparty o działalność innowacyjną, zwłaszcza wśród dużych przedsiębiorstw, mają firmy, które opracują i wdrożą odpowiednio dostosowany system motywacyjny, który będzie wspierał rozwój i kreatywność zatrudnionych pracowników.**

Aż 62% ankietowanych deklarujących wdrożenie innowacji pracowniczej stanowiły przedsiębiorstwa z sektora MŚP

Czy w państwa firmie istnieje system motywujący do rozwoju działalności innowacyjnej?

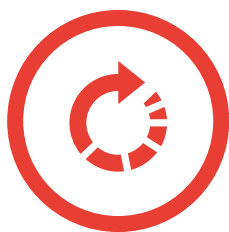
Spojrzenie na zewnątrz – współpraca ze startupami

Polskie przedsiębiorstwa coraz częściej decydują się na współpracę ze startupami. Doświadczenie zagranicznych firm pokazuje, że wiele z nich odnosi sukces rynkowy i znacząco przyspiesza w rozwoju nowoczesnych technologii czy modeli biznesowych, a wszystko właśnie dzięki aktywnej współpracy ze startupami.

Spojrzenie na zewnątrz – współpraca ze startupami

Polskie przedsiębiorstwa coraz częściej decydują się na współpracę ze startupami. Doświadczenie zagranicznych firm pokazuje, że wiele z nich odnosi sukces rynkowy i znacząco przyspiesza w rozwoju nowoczesnych technologii czy modeli biznesowych, a wszystko właśnie dzięki aktywnej współpracy ze startupami. W przeprowadzonym przez PwC badaniu ponad 42% firm zadeklarowało aktywną współpracę z ekosystemem startupowym, a 23% firm rozważa taką formę aktywności w przyszłości. Opracowując nasze badanie spodziewaliśmy się, iż w kontekście współpracy ze startupami dominować będą w Polsce duże przedsiębiorstwa. Rzeczywistość okazała się dla nas dość zaskakująca. Spośród 42% firm aktywnie współpracujących ze startupami, tylko nieco ponad połowa przedsiębiorstw reprezentowała sektor dużych przedsiębiorstw. Współczynnik ten rośnie do 60% na korzyść dużych przedsiębiorstw w przypadku firm rozważających współpracę ze startupami w przyszłości.

Akcelerator biznesowy to najpopularniejszy model współpracy ze startupami

Do najpopularniejszych modeli współpracy ze startupami należą akceleratory biznesowe, których celem jest wsparcie startupów w rozwijaniu biznesu i pomysłów, korporacyjne fundusze inwestycyjne (eng. CVC – *corporate venture capital*) – najczęściej wśród dużych przedsiębiorstw oraz współpraca w ramach platform. Polskie firmy, oprócz wyżej wymienionych modeli, dedykują również swoich pracowników do wyszukiwania startupów charakteryzujących się dużym potencjałem w celu ich późniejszego zakupu. Jednocześnie rozwój ekosystemu startupowego pozwala firmom przenosić ryzyko związane z innowacyjnymi przedsięwzięciami na specjalnie zakładane do tego typu projektów spółki celowe, startupy.

Respondentów pracuje lub za chwilę będzie współpracować ze startupami

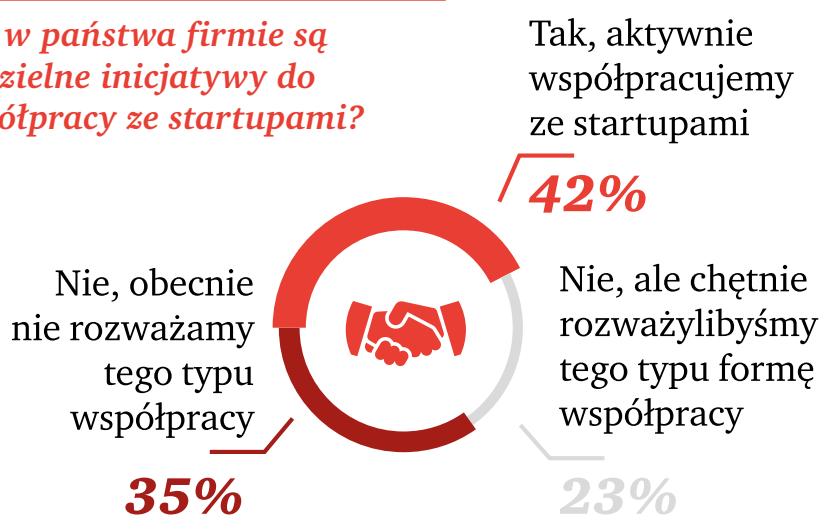
Bardzo pozytywnym aspektem jest to, iż oprócz niespełna 43% współpracujących już ze startupami przedsiębiorstw, kolejne 23% chętnie rozważy współpracę ze startupami. Oznacza to, że aż ponad 65% respondentów pracuje lub za chwilę będzie współpracować ze startupami. Można powiedzieć, że rozwój tej formy otwartych innowacji, to swoisty hit rynkowy ostatniego roku i prognozujemy jego dalszy bardzo dynamiczny rozwój.

Nastawienie polskich przedsiębiorstw na ścisłą współpracę z ekosystemem startupowym jest wynikiem dynamicznego rozwoju środowiska startupowego w ostatnich latach, które rozwinęło szeroki wachlarz możliwych typów współpracy przedsiębiorstw ze startupami. Jednocześnie współpraca ze startupami oferuje przedsiębiorstwom wiele korzyści takich jak m.in.:

- obniżenie kosztów wejścia na nowe rynki poprzez wykorzystanie opracowanych przez startupy technologii, procesów, produktów czy usług,
- możliwość dokonywania inwestycji ukierunkowanych na wysokie zyski, m.in. dzięki uruchamianiu korporacyjnych funduszy inwestycyjnych,
- wzbogacanie oferty przedsiębiorstwa o nowe produkty, usługi i technologie będące wynikiem działalności startupu.

Obopólne korzyści czerpane ze współpracy pomiędzy korporacjami a startupami, szeroko opisywane w mediach przykłady udanej współpracy, jak również ciągły, dynamiczny rozwój ekosystemu startupowego, pozwalają wnioskować, że w najbliższych latach będziemy obserwować jeszcze więcej fuzji obu środowisk na rynku polskim.

Czy w państwa firmie są oddzielne inicjatywy do współpracy ze startupami?

**2
mld zł**

Zostanie przekazanych na rozwój MŚP w ramach pięciu programów uruchomionych przez PFR Ventures

Rozwój współpracy ze startupami wśród polskich przedsiębiorców jest możliwy również dzięki aktywnemu wsparciu tego typu działalności przez instytucje rządowe.

Jednym z przykładów jest utworzony w 2016 r. Polski Fundusz Rozwoju (PFR) oferujący instrumenty dedykowane rozwojowi polskich przedsiębiorstw i polskiej gospodarki. Działający w ramach Grupy PFR, podmiot PFR Ventures, zgodnie z opisem działalności na swojej stronie internetowej, oferuje finansowanie zwrotne innowacyjnym spółkom z sektora MŚP znajdującym się na różnych etapach rozwoju, począwszy od najwcześniejszej fazy (pre-seed) po fazy wzrostu i ekspansji. W ramach oferowanych instrumentów, uruchomionych zostało pięć programów (PFR Starter FIZ, PFR Biznes FIZ, PFR Otwarte Innowacje FIZ, PFR KOFFI FIZ oraz PFR NCBR FIZ), które docelowo przekażą na rozwój MŚP ponad 2 mld złotych w ramach finansowania zwrotnego poprzez pośredników finansowych.

**60
mln zł**

Otrzymają młode firmy na rozwój swoich pomysłów i działalności w ramach konkursu Scale UP

Innym przykładem wsparcia systemowego jest konkurs Scale UP realizowany w ramach rządowego programu Start In Poland. W ramach tego działania, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości łączy potencjał początkujących, kreatywnych startupów z infrastrukturą, zasobami oraz wiedzą i doświadczeniem zgromadzonym w dużych korporacjach. W ramach konkursu młode firmy otrzymają w sumie 60 mln zł na rozwój swoich pomysłów i działalności.

Aktualna polityka rządowa ukierunkowana jest na wspieranie rozwoju polskiej myśli technologicznej, dlatego należy się spodziewać w przyszłości kolejnych inicjatyw systemowych wspierających współpracę korporacji ze startupami, szczególnie w przypadku sukcesów osiągniętych przez aktualnie dostępne programy i konkursy, takie jak wspomniane powyżej Scale UP oraz programy PFR Ventures.

Przeszkody i wyzwania w obszarze tworzenia innowacji

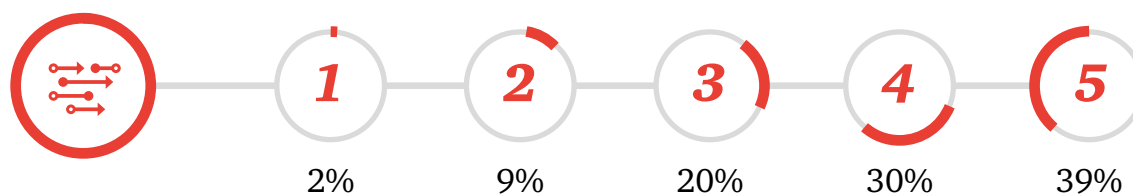
Polskie firmy często mają wystarczające możliwości do tworzenia innowacji, ale nie są odpowiednio na to przygotowane i zorganizowane wewnętrznie.

Przeszkody i wyzwania w obszarze tworzenia innowacji

W ramach przeprowadzonego badania ankietowane firmy zostały również zapytane o kluczowe dla innowacji aspekty, które stanowiły największą przeszkodę do tworzenia innowacji w ciągu ostatnich 10 lat. **Ponad połowa badanych firm wskazała problemy wewnątrz organizacji jako największą przeszkodę do tworzenia innowacji.** Najwięcej, bo aż 21% przedsiębiorstw zadeklarowało niedostosowanie kultury organizacyjnej do strategii innowacji. Innymi istotnymi przeszkodami były nieadekwatność organizacji i procesów, jak również brak współpracy między funkcjami, biznesami/działami lub regionami. Wyniki badania jednoznacznie wskazują, że polskie firmy często posiadają wystarczające możliwości innowacyjne i biznesowe do tworzenia innowacji, ale nie są na to odpowiednio przygotowane i zorganizowane wewnątrz. Samo przygotowanie struktur i procesów jest etapem, który może być przeprowadzony w kilka miesięcy do około roku, niemniej jednak zmiana kultury wymaga czasu i z naszego doświadczenia, w dużych korporacjach zajmuje około 3 lat.

W celu porównania uzyskanych informacji w okresie ostatnich 10 lat działalności, zapytaliśmy również ankietowane przedsiębiorstwa o komplementarność ich strategii innowacji ze strategią biznesową. Prawie 40% przedsiębiorstw zadeklarowało, że obie strategie zdecydowanie się pokrywają, a jedynie 2% ankietowanych uważa, że strategie w ich firmach w ogóle się nie pokrywają. Polskie firmy mają świadomość, że odpowiednio dobrana strategia innowacji rozwija cały prowadzony biznes i pozwala na jego dynamiczny rozwój.

Jak bardzo strategia innowacji Państwa firmy pokrywa się z jej ogólną strategią biznesową?

1 – w ogóle się nie pokrywa
5 – zdecydowanie się pokrywa

Które z poniższych kluczowych dla innowacji aspektów stanowiły największą przeszkodę do tworzenia innowacji w Państwa firmie w ciągu ostatnich 10 lat?

21%

Brak kultury organizacyjnej dostosowanej do strategii innowacji

19%

Możliwości innowacyjne są ograniczone/male

14%

Organizacja i procesy są nieadekwatne

14%

Brak współpracy między funkcjami, biznesami/działami czy regionami

11%

Możliwości biznesowe są ograniczone/male

10%

Brak zewnętrznych sieci i partnerstw

5%

Żadne

4%

Niska zgodność strategii biznesowej i innowacyjnej

4%

Ograniczenia finansowe

Przeszkody i wyzwania w obszarze tworzenia innowacji

Świadomość polskich przedsiębiorców w obszarze innowacji ciągle wzrasta

Korespondujące z przeszkodami do tworzenia innowacji pytanie odnoszące się do największych wyzwań dla polskich przedsiębiorców w obszarze innowacji w ciągu najbliższych 3 lat pozwala wyciągnąć podobne wnioski. **Aż 65% ankietowanych firm zadeklarowało zmiany wewnątrz organizacji jako największe wyzwanie w ciągu najbliższych 3 lat w obszarze innowacji.** Świadczy to między innymi o dużej świadomości polskich przedsiębiorców w obszarze innowacji. Wszak podstawy innowacji generowane są wewnątrz organizacji. Jeśli przedsiębiorstwo nie posiada we właściwy sposób ustrukturyzowanych strategii, struktur i procesów innowacji, które są odpowiednio dostosowane do strategii biznesowej, odniesienie sukcesu związanego z inwestowaniem w zewnętrzne innowacje jest bardzo nikłe. Co ciekawe, wśród największych wyzwań dla swojej działalności w obszarze innowacji w ciągu najbliższych 3 lat respondenci nie wskazywali odpowiedzi związanych z utworzeniem korporacyjnych funduszy inwestycyjnych (eng. CVC – *corporate venture capital*) oraz ze stworzeniem systemów i zabezpieczeń praw własności przemysłowej. Pomimo dużej presji ze strony mediów, nakłaniającej przedsiębiorstwa do uruchamiania korporacyjnych funduszy inwestycyjnych ukierunkowanych na inwestowanie w startupy, wyniki badania wskazują, że polskie przedsiębiorstwa nie planują intensyfikować działań w tym obszarze. Jednocześnie bazując na danych opublikowanych przez Światową Organizację Własności Intelektualnej (eng. WIPO – World Intellectual Property Organization) za lata 2013-2015, można stwierdzić, że polskie przedsiębiorstwa składają niewiele wniosków patentowych w porównaniu do liderów światowych i europejskich. Jedynie w roku 2015 zarejestrowano nieco ponad 7 tys. zgłoszeń patentowych ze strony polskich firm, co w porównaniu do np. ponad 175 tys. zgłoszeń firm niemieckich, czy ponad 50 tys. zgłoszeń firm brytyjskich jest wynikiem dość słabym. Wyniki przeprowadzonego przez nas badania pokazują, że mimo to polskie przedsiębiorstwa nie planują zwiększać swojej aktywności w obszarze ochrony praw własności intelektualnej.

Polskie przedsiębiorstwa planują w ciągu najbliższych 3 lat reorganizację kultury w kierunku wspierania innowacji

Z drugiej strony cieszy na pewno fakt, że aż 15% ankietowanych planuje w ciągu najbliższych 3 lat zmianę kultury organizacyjnej w kierunku większego wspierania innowacji. Pokazuje to, że polskie przedsiębiorstwa zamierzają mocno stawiać na rozwój, szczególnie przy wykorzystaniu innowacyjnych pomysłów.

Co będzie, Państwa zdaniem, największym wyzwaniem dla Państwa firmy w obszarze innowacji w ciągu najbliższych 3 lat?

17%

Zorganizowanie struktur i procesów innowacji

15%

Zmiana kultury organizacyjnej na wspierającą innowacje

13%

Opracowanie strategii innowacji

11%

Znalezienie i wdrożenie innowacyjnych technologii, w tym również poprzez zewnętrzne inwestycje

9%

Rozwój kompetencji zespołu odpowiedzialnego za innowacje

6%

Ustalenie systemu raportowania i monitorowania działalności innowacyjnej

5%

Ustalenie zasad budżetowania działalności innowacyjnej

5%

Utworzenie akceleratora w celu współpracy ze startupami

4%

Wdrożenie systemu innowacji pracowniczej

4%

Rozpoczęcie współpracy ze startupami w dowolnej formie

3%

Utrzymanie obecnej pozycji bycia firmą w 100%

3%

Utworzenie funduszu inwestycyjnego (CVC)

3%

Stworzenie systemu i zabezpieczenie praw własności

Dotacje i ulgi podatkowe jako instrumenty wspierające działalność innowacyjną

Przeprowadzone przez nas badanie pokazało, że polscy przedsiębiorcy chętnie korzystają z inicjatyw systemowych wspierających ich działalność w obszarze badawczo-rozwojowym.

Dotacje i ulgi podatkowe jako instrumenty wspierające działalność innowacyjną

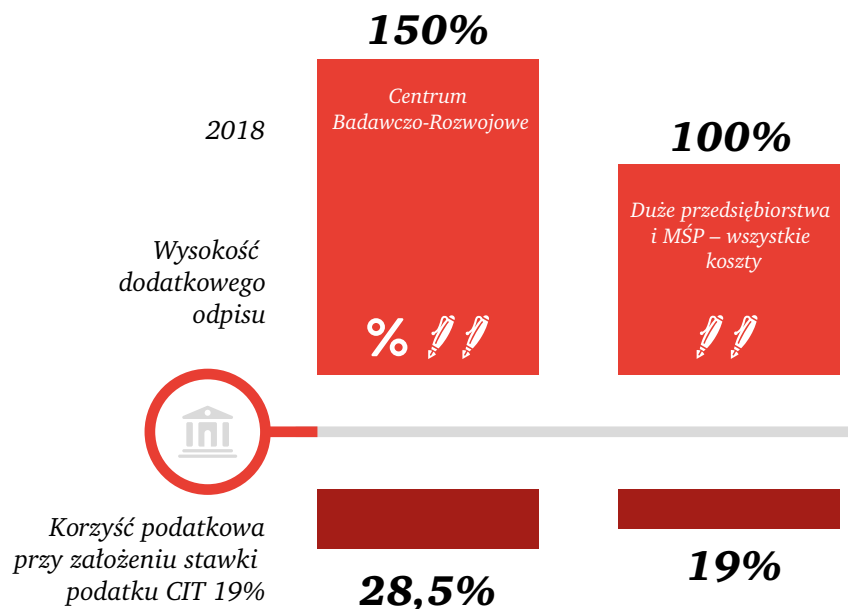

W 2016 r. ponad połowa ankietowanych przedsiębiorstw pozyskała dotację na realizację projektów badawczo-rozwojowych

Przeprowadzone przez nas badanie pokazało, że polscy przedsiębiorcy chętnie korzystają z inicjatyw systemowych wspierających ich działalność w obszarze badawczo-rozwojowym. Ponad 50% przedsiębiorstw realizowało w 2016 r. projekty badawczo-rozwojowe objęte dotacjami dystrybuowanymi na szczeblu europejskim lub krajowym. W styczniu 2016 r. weszła w życie Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności, która przewiduje możliwość odliczenia przez przedsiębiorców wydatków poniesionych na działalność badawczo-rozwojową – tzw. ulga na badania i rozwój. O ile uruchamiane przez instytucje publiczne programy dotacyjne ukierunkowane są na projekty charakteryzujące się znaczącą innowacyjnością, o tyle wprowadzona ulga B+R pozwala przedsiębiorcom osiągnąć realne korzyści finansowe z prowadzonej działalności badawczej, bez względu na branżę, w której funkcjonują, specyfikę projektów czy poziom innowacyjności. Tylko 28% ankietowanych przedsiębiorstw zadeklarowało skorzystanie z odpisu w podatku dochodowym za 2016 rok z tytułu ulgi podatkowej na B+R, jednak widoczna jest tendencja wzrostowa spowodowana m.in. atrakcyjnymi zmianami w zakresie ulgi B+R wprowadzonymi od 2017 r. Odzwierciedla to deklaracja 57% ankietowanych przedsiębiorstw o zamiarze skorzystania z ulgi B+R w 2017 r.

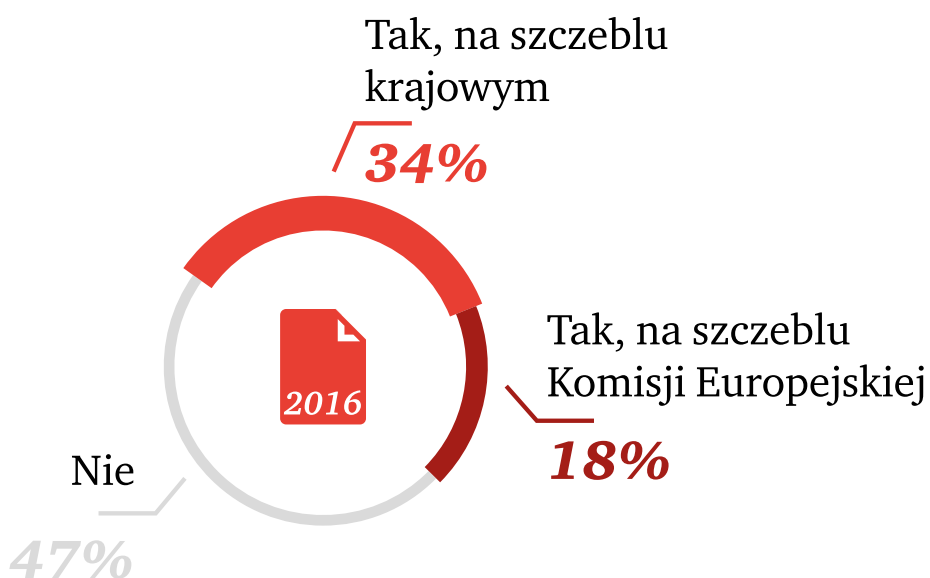
Proponowane zmiany w zakresie ulgi B+R

- MŚP Małe i średnie przedsiębiorstwa**
- % Wyjątek – ochrona własności przemysłowej dla dużych przedsiębiorstw – 100%**
- Umowy o pracę, o dzieło oraz zlecenia**

Ulga B+R wyrasta na jeden z głównych instrumentów wsparcia działalności badawczo-rozwojowej polskich przedsiębiorstw. Wynika to z planowanych na 2018 r. zmian, które sprawią, że ulga B+R stanie się jeszcze bardziej atrakcyjna dla przedsiębiorców. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaproponowało m.in. następujące zmiany: wzrost limitów odpisów, możliwość odliczenia kosztów umów o dzieło i zleceń, możliwość skorzystania z ulgi B+R przez podmioty działające w specjalnych strefach ekonomicznych na podstawie zezwoleń (pod pewnymi warunkami), czy zastąpienie dotychczas funkcjonujących funduszy innowacyjności przez wyższe odpisy podatkowe w przypadku centrów badawczo-rozwojowych (CBR). Z uwagi na powyższe w przyszłości należy się spodziewać większej liczby firm, które będą korzystać z odpisu w podatku dochodowym z tytułu ulgi podatkowej na B+R.

Czy Państwa firma realizowała w 2016 roku projekty objęte dotacjami dystrybuowanymi na szczeblu Komisji Europejskiej (np. Horyzont 2020) lub na szczeblu krajowym (np. w ramach Programów Operacyjnych)?

Polskie przedsiębiorstwa coraz odważniej inwestują w działalność innowacyjną

Dynamiczny rozwój polskich przedsiębiorstw jest w dużej mierze spowodowany wzrostem świadomości w zakresie działalności innowacyjnej. Zdobyte doświadczenie i know-how pozwalają na umiejętne lokowanie zasobów, a co za tym idzie na świadome prowadzenie prac badawczo-rozwojowych oraz aktywności z obszaru innowacji.

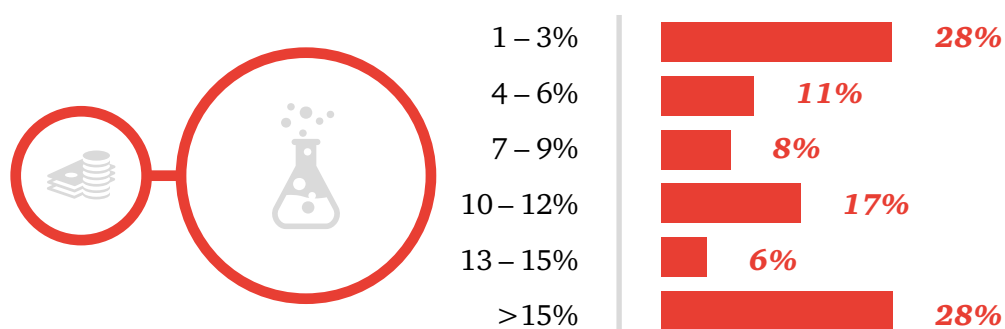

Polskie przedsiębiorstwa coraz odważniej inwestują w działalność innowacyjną

Dynamiczny rozwój polskich przedsiębiorstw jest w dużej mierze spowodowany wzrostem świadomości w zakresie działalności innowacyjnej. Zdobyte doświadczenie i know-how pozwalają na umiejętne lokowanie zasobów, a co za tym idzie na świadome prowadzenie prac badawczo-rozwojowych oraz aktywności z obszaru innowacji. Polskie firmy coraz częściej potrafią odpowiednio ocenić jakie działania będą dla nich niezbędne, aby generować rozwój i zyski, nie tylko finansowe. Jednocześnie polskie firmy powoli odchodzą od bezpiecznego modelu wdrażania jedynie stopniowych, inkrementalnych zmian, często będąc naśladowcami aktualnych rozwiązań i trendów rynkowych na rzecz radykalnego wdrażania na rynek przełomowych innowacji, stając się motorem napędowym branży, w której aktualnie prowadzą swoją działalność. Jednocześnie coraz więcej firm ma świadomość w zakresie tego jak ważne jest odpowiednie zoptymalizowanie portfela projektów innowacyjnych, dzięki czemu umiejętnie alokują zasoby finansowe w podziale na innowacje stopniowe/odnawialne, nowe/znaczące oraz radykalne/przełomowe.

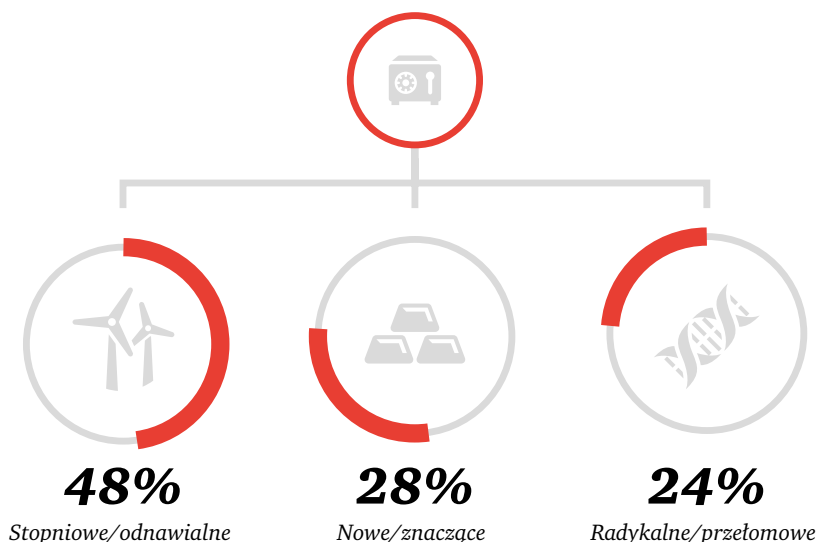
W przeprowadzonym przez PwC badaniu **ponad połowa ankietowanych przedsiębiorstw przeznaczyła w 2016 r. aż ponad 10% osiągniętych przychodów na działalność badawczo-rozwojową, podczas gdy średnia dla firm przebadanych w raporcie The 2017 Global Innovation 1000 Study wyniosła tylko 4,5%**. Oczywiście Polska pod względem wydatków na działalność B+R nadal musi gonić największe gospodarki świata, ale sam fakt inwestowania w innowacje na tak wysokim poziomie nastraja pozytywnie w kontekście rozwoju polskiej gospodarki.

Jaki procent przychodów w Państwa firmie wydatkowany jest na badania i rozwój?

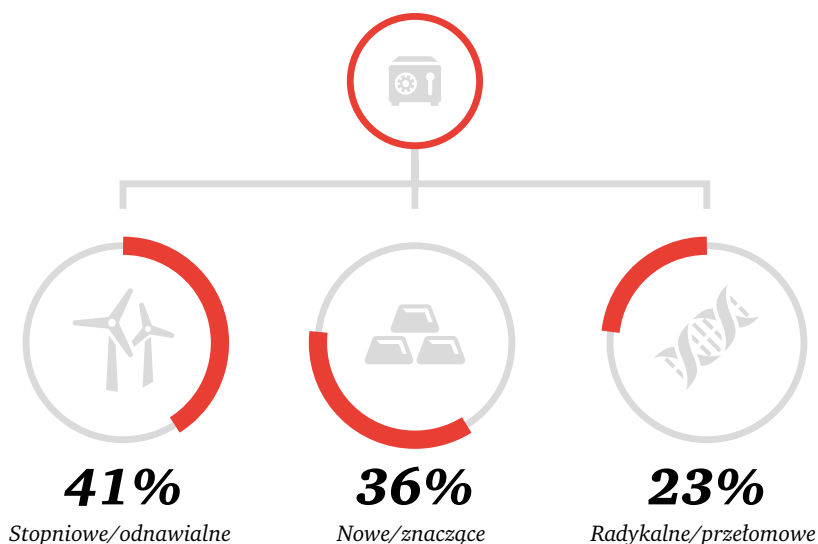
Cieszyć może również fakt odpowiedniego zbalansowania wydatków na B+R. Po zagregowaniu odpowiedzi wszystkich ankietowanych przedsiębiorstw, polskie firmy alokują aktualnie ok. 48% w innowacje stopniowe/odnawialne, mające na celu wprowadzanie umiarkowanych zmian do istniejących produktów, usług lub procesów, ok. 28% w innowacje nowe/znaczące, mające na celu opracowanie nowych produktów, usług lub procesów oraz ok. 24% w innowacje radykalne/przełomowe dla branży w jakiej prowadzą działalność. Taka struktura, z metodologicznego punktu widzenia, jest bardzo dobra. Radykalne innowacje to największe ryzyko, często najdłuższy horyzont oczekiwania na efekt i bardzo często znaczące zasoby. Zrównoważony portfel projektów to taki, który zapewnia stabilny rozwój projektów innowacyjnych, tak aby przedsiębiorstwo nie tylko realizowało projekty, ale miało zapewnione stałe wdrażanie wyników projektów innowacyjnych.

Jaki procent wydatków na badania i rozwój w Państwa firmie jest aktualnie przyznawany na każdy z poniższych rodzajów innowacji?

Te same przedsiębiorstwa zostały zapytane o oczekiwania odnośnie migracji tych wydatków w ciągu najbliższych 10 lat. Zagregowane wyniki pokazują, że polscy przedsiębiorcy stopniowo będą przesuwać część wydatków na działalność B+R w kierunku innowacji nowych i radykalnych. Pokazuje to jednoznacznie chęć polskich przedsiębiorstw do nieustannego rozwoju i osiągnięcia pozycji liderów i innowatorów w branżach swojej działalności.

Jakie są Państwa oczekiwania odnośnie tych wydatków w ciągu najbliższych 10 lat?

Co ciekawe, polskie przedsiębiorstwa widzą siebie w roli innowatorów, przygotowanych na duże ryzyko i potencjalne niepowodzenie nowego produktu. Odchodzą od modelu naśladowania rynku i są zdecydowane wprowadzać na rynek przełomowe innowacje, tak aby być konkurencyjnym względem branży. W celu wyciągnięcia powyższego wniosku zapytaliśmy ankietowane firmy o kilka aspektów innowacji w kontekście prowadzonej przez nich działalności.

Niecałe 20% ankietowanych przedsiębiorstw uważa, że ich firma skupia się na wprowadzaniu na rynek stopniowych, inkrementalnych zmian, natomiast pozostałe firmy widzą opracowane przez siebie innowacje jako radykalne i przełomowe dla rynku. Jednocześnie prawie 70% ankietowanych firm widzi siebie jako potencjalnych liderów w zakresie innowacji, a jedynie 30% chce uczyć i rozwijać swoją działalność na bazie wysiłków innych innowatorów.

Źródła innowacyjnych pomysłów dzielą się na wewnętrzne, pochodzące np. z laboratoriów B+R lub zgłaszane przez pracowników oraz na zewnętrzne, które nierzadko są odpowiedzią na pojawiające się potrzeby rynkowe. W pierwszym przypadku, proces innowacji może być nakierowany na badania i rozwój, skupia się na odkrywaniu różnorodnych technologii. Efektem końcowym może być produkt, proces lub usługa, które dopiero po zakończeniu głównych prac badawczo-rozwojowych dostosowuje się do rynku. W drugim przypadku proces tworzenia innowacji jest silnie nakierowany na rynek i wszelkie prace badawczo-rozwojowe skupiają się na określeniu niezaspokojonych potrzeb obecnych i potencjalnych klientów. W przypadku polskich przedsiębiorstw, większość stara się znaleźć tzw. „złoty środek” i pozyskiwać pomysły z obu wskazanych źródeł (66,08% ankietowanych firm). Jednocześnie, z racji działalności dla zysku zrozumiałym jest fakt, że większa liczba przedsiębiorstw deklaruje prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w odpowiedzi na potrzeby klientów (26,79% ankietowanych firm).

W ramach przeprowadzonego badania postanowiliśmy również sprawdzić jak firmy widzą siebie na tle konkurencji pod względem wzrostu przychodów i rentowności. Ponad 75% ankietowanych przedsiębiorstw zadeklarowało taki sam lub wyższy wzrost przychodów i rentowności niż konkurencja. Świadczy to o samopostrzeganiu firm jako silne i gotowe do dalszego wzrostu i rozwoju opartego o dynamiczny rozwój obszaru innowacji.

Przedsiębiorcy widzą siebie jako liderów w zakresie innowacji

Coraz więcej przedsiębiorstw deklaruje prowadzenie prac B+R nie tylko ze względu na potrzeby rynkowe, ale też w celu rozwijania nowych technologii

Podsumowanie

Wyniki przeprowadzonego przez PwC Polska badania wskazują, że najbliższe lata dla polskich przedsiębiorców będą przede wszystkim wyzwaniem w kontekście przeprowadzania wewnętrznych zmian organizacyjnych, wdrażania proinnowacyjnej kultury oraz dostosowywania polityki innowacji do głównej strategii biznesowej.

Polskie firmy aktywnie reagują na zmiany rynkowe i wykazują inicjatywę, dzięki którym mają szansę stać się w niedalekiej przyszłości lub utrzymać aktualną pozycję motoru napędowego w obszarze innowacji w swoich docelowych branżach.

Jednocześnie bardzo ciekawa będzie obserwacja rozwoju i zacieśniania współpracy pomiędzy korporacjami a startupami. Czy polskie przedsiębiorstwa są gotowe na tzw. „skok na głęboką wodę” i dokonają w przyszłości wielomilionowych inwestycji, które rozwiną ekosystem startupowy w Polsce? Czy większość przyszłych innowacji wdrażanych przez środowisko korporacyjne będzie miała swoje źródło w dokonaniach startupów (również spółek celowych)? W tej chwili na te pytania nie jesteśmy w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Pozostaje nam baczne przyglądanie się polskim przedsiębiorstwom oraz ich proinnowacyjnej działalności.

Metodologia badania

Raport został przygotowany na bazie badania, w którym wzięło udział 85 respondentów reprezentujących małe, średnie i duże polskie przedsiębiorstwa. Badanie zostało przeprowadzone w okresie lipiec-wrzesień 2017 roku metodą ankiety online. Wyniki badania zostały opracowane na podstawie agregacji udzielonych odpowiedzi. Polskie badanie jest częścią międzynarodowego badania Global Innovation 1000, w którym wzięło udział 562 liderów innowacji z całego świata.

Zespół autorski

Jolanta Kokosińska

Partner PwC

jolanta.kokosinska@pwc.com

tel. +48 502 184 656

Beata Cichocka-Tylman

Dyrektor, Innowacje i B+R, PwC

beata.tylman@pwc.com

tel. +48 519 506 527

Adrian Wyszynski

Innowacje i B+R, PwC

adrian.wyszynski@pwc.com

tel. +48 519 507 632

© 2017 PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Wszystkie prawa zastrzeżone. W tym dokumencie nazwa „PwC” odnosi się do podmiotu lub podmiotów wchodzących w skład sieci PwC, z których każda stanowi odrębny i niezależny podmiot prawny. Dowiedz się więcej na www.pwc.com/structure.

W PwC naszym celem jest budowanie społecznego zaufania i odpowiadanie na kluczowe wyzwania współczesnego świata. Jesteśmy siecią firm działającą w 157 krajach. Zatrudniamy ponad 223 tysięcy osób dostarczających naszym klientom najwyższą jakość usług w zakresie audytu, doradztwa biznesowego oraz doradztwa podatkowego i prawnego. W Polsce PwC posiada 8 biur regionalnych – w Warszawie, Łodzi, Gdańsku, Poznaniu, Wrocławiu, Katowicach, Krakowie i Rzeszowie, a także Centrum Kompetencyjne w Gdańsku oraz dwa Service Delivery Center w Katowicach i Opolu. Spółki PwC w Polsce zatrudniają ponad 3 500 osób. Dowiedz się więcej na www.pwc.pl.

© 2017 PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. All rights reserved .

PwC refers to the PwC network and/or one or more of its member firms, each of which is a separate legal entity. Please see www.pwc.com/structure.

At PwC, our purpose is to build trust in society and solve important problems. We're a network of firms in 157 countries with more than 223,000 people who are committed to delivering quality in assurance, advisory and tax services. PwC has been active in Poland for over 25 years. The company has 8 regional offices in Poland – in Warsaw, Lodz, Gdansk, Poznan, Wroclaw, Katowice, Krakow and Rzeszow, as well as the Center of Excellence in Gdansk and two Service Delivery Centers in Katowice and Opole. PwC companies in Poland employ over 3,500 staff. Learn more at: www.pwc.pl.